

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XII. Bononien. legati. An, & quando filiis legitimatis per rescriptum debita sit legitima. Et quatenus debeatur, vel relinquatur, an possit gravari; Et an competat etiam detractio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

non disponit, nisi quod moderando dispositam §. cum igitur aub. de non eligendis, reintegravit Constitutiones Gratiani & Theodosii; Eò solum addito, quod obligatio matris reservandi alii filii primi matrimonii proprietatem ex successione filii in bonis primi viri obvencam, procedat in successione intestata, non autem in testamentaria, atque in eo quod filius volens matri reliquit, cum tunc etiam si alii filii super sint, pœnæ prædictæ cessent, ipsaque proprietates pleno jure, matri deferatur ad liberâ dispositionem; Ideoque dictum jus, favorem potius, quam odium matris induxit, & hic est verus, ac germanus sensus illius textus, ut bene advertit Peregr. conf. 80. num. 12. lib. 1.

Hinc merito dicta Merlini ac aliorum sententia frequentiori DD. calculo rejecta est; Si quidem Socin. jun. & Berous in eodem casu consulentes, non loquuntur decisivè, sed discursivè per verba videtur, & attentari possent, & sic potius motivando, quam determinando, ac præter casus necessitatem, dum in eo aliud concurrebat solidum fundamentum resultans à Statuto exclusivo matris propter patrum qui hæres institutus fuerat, ideoque remanet solus Laderch. conf. 33. qui ex professo hoc assumptum substat; Sed in eodem individuali casu plenius, ac melius in contrarium scripsit Riminald. jun. conf. 305. eoque non allegato, idem, doctè expendendo text. in d. §. hinc nos, tenet Peregr. d. conf. 80. ac sequuntur Faabin. lib. 3. contr. 63. Mangil. de impu. quest. 7. num. 20. cum sequen. bene Michalor. de frat. part. 3. cap. 13. num. 53. & sequen. Spreh. decif. 32. & latius in specie, decif. 33. lib. 1. Atque hanc sequi visa est Rota decif. 223. num. 19. & decif. 267. num. 18. par. 5. rec. & clariùs decif. 200. num. 9. cum sequen. post Merlin. de legitima.

Neque obstat, quod nunquam Rota sentierit contrarium; Licet enim Merlin. pro sua sententia alleget decif. 42. post eundem nu. 11. Attamen, ultra quod non est decisio, sed discursus, non facit ad rem, cum percutiat terminos, in quibus mater ab intestato succedere non possit, firmando legitimam metiendam esse ab intestata successione, quâ cessante illa non debetur; Atque in eisdem terminis cum dicto præsupposito loquuntur Bald. conf. 49. lib. 5. Mart. de success. par. 2. quest. 4. num. 17. & ibi. Altograd. conf. 57. num. 29. lib. 1. Aliæ verò auctoritates ab eodem deductæ, præsertim decif. 80. par. 6. recen. aliàs apud Merlin. decif. 534. n. 6. percutiunt casum, in quo supersint alii filii prioris matrimonii, ut scilicet proprietates eis reservanda, capiat etiam legitimam, illis verò cessantibus, talis opinio omni fundamento destituta videtur.

Refragante etiam dicta concludenti ratione plenè expensâ per Sperell. dicta decif. 32. quod scilicet pœnæ secundo nubentium à jure civili inducæ, incorræ tantum remanserunt, quæ favorem filiorum primi matrimonii respiciunt; Isto autem favore cessante, reliqui omnes veniunt sub correctione generalis juris Canonici; Et consequenter omnino verius esse dixi, ut hoc assumptum contineat fallaciam manifestam, nullumque juris vel rationis fomentum habeat.

Card. de Luca P. III. de Legit.

BONONIEN. LEGITIMÆ

PRO
COLTELLINIS.

Responsum pro veritate.

An, & quando filius legitimatis per rescriptum debita sit legitima.

Et quatenus debeat, vel relinquatur, an possit gravari: Et an competat etiam detractio trebellianicæ, more filiorum legitimorum.

SUMMARIUM.

- 1 Adli series.
- 2 Legitima cum clausula, sine præjudicio, an sit vera legitima, vel simplex dispensatio.
- 3 An sic legitimatis cum dicta clausula, debeat legitima, negativè.
- 4 Purè legitimo legitima debetur.
- 5 Referuntur hinc inde opiniones super casu mixto continente verba legitimationis equipollentia clausula prædictæ, & distinguitur.
- 6 Ubi legitima relinquatur tanquàm debita, an id sit conditionaliter, vel præsuppositivè.
- 7 De eodem, & quod possit conditionaliter, & de ratione.
- 8 Quod oportet non sit contra resolutiones aperire nova motiva facti.
- 9 Clariùs procedit opinio, de qua num. 7. ubi dispositio est dubitativa.
- 10 Quomodo ista questio decidi debeat.
- 11 An legitima relicta naturali legitimo, recipiat onus.
- 12 Legitimus an detrahat duas quartas, legitimam scilicet, & trebellianicam.
- 13 Quando maturum iudicium pro veritate efformetur.
- 14 De ratione, ob quam major est auctoritas decisionum, quam simplicium Doctorum.

DISC. XII.

Dionysius, instituto hæredè Thadæo filio legitimo, huic sine filiis decedenti, substituit fratres de Simoninis ex sorore nepotes, eorumque descendentes, quorum linea extincta, sub certis legibus vocavit pro dimidia descendentes masculos Ludovici de Hastis, & pro altera dimidia descendentes masculos Augustini Coltellini; Cumque prædefunctis omnibus dictis de Simoninis, decesserit ultimo loco Thadæus, vel sine filiis, vel superstitè uno naturali; Hinc plures super dicto fideicommissis ortæ sunt controversiæ enunciatae sub tit. de fideicommissis disc. 32. præsertim verò per ejsdem Thadæi hæredes seu creditores excitata fuit illa super detractio legitimæ, quam Dionysius testator, facta prohibitione alienationum, ac detractio, cum præsupposito, ut esset debita, ab eadem prohibitione exceptaverat, an scilicet legitima esset de jure debita, cum ageretur de filio naturali legitimo per rescriptum, & quatenus non, quid operetur dicta præservativa; Quare desuper consultus.

K 2

Quoad

De LUCA
de
flamentis
et cat.
CVI
9

Quoad primum punctum, cum tunc communis non esset tenor legitimisationis; Respondi decisionem pendere ab eisdem legitimisationis qualitate, an scilicet esset pura, & simplex, vel qualificata à clausula sine præiudicio venientium ab intestato, aut altera æquipollenti; Hoc enim secundo casu, quicquid sit de quaestione, an sit simplex dispensatio, ut aliquorum est sententia, vel potius vera plena legitimatio solum ita qualificata, ut videtur magis communis, & recepta, quam sequitur *Rota ex deductis præsertim laicæ in Bonon. coram Ghislerio dec. 35. par. 3. rec.* cum aliis de quibus infra; Ista etiam opinione retentâ, adhuc tamen receptum est, filio ita legitimo non competere ab invito parente jus consequendi legitimam, eò quia sibi non competitus contrabulandi, à quo jus legitimæ, est metiendum, sed solum talis legitimatio operatur habilitationem activam, & passivam; Activam scilicet patris relinquendi, & passivam filii recipiendi id, quod pater sibi relinquere voluerit, non obstante aliorum filiorum legitimorum, vel succedentium ab intestato existentia, juxta ea quæ habentur *sub tit. de testamen. disc. 74.* Non autem ut paternum iudicium impugnare valeat, atque ab eo invito aliud præterdere præter alimenta filiis illegitimis ex juris Canonici dispositione debita, ut per *Gabr. conf. 24. lib. 2.* in cuius casu prodierunt *decis. 135. & 201. coram Gregor.* cum quibus passim proceditur, quoties agitur de legitimisatione cum dicta clausula sine præiudicio, &c. ut liquet ex deductis *decis. 572. num. 1. & sequen. par. 5. rec. decis. 200. par. 7. dicta decis. 35. par. 8. & sæpius, plene Merlin. de legitima lib. 1. tit. 2. quest. 9. num. 16.*

E converso autem, quoties agitur de legitimisatione pura, & simplici, quæ per dictam clausulam, vel æquipollentem restricta, seu qualificata non sit, atque non obstat in legitimante defectus potestatis, tunc receptum est, talem ita legitimatum, utpotè in nihilo differentem à legitimo, habere jus contrabulandi, proindeque etiam ab invito patre, sibi legitimam debitam esse ex plenè deductis per *Merlin. dicto lib. 1. tit. 2. quest. 8. num. 5. cum sequen. Rota decis. 653. num. 3. par. 1. rec. 269. num. 5. post Zacch. de oblig. in Bonon. fideicommissis 16. Januarii 1654. coram Pentingerio, & sæpius.*

Qua theorica sic stante; Cum in hac facti specie legitimatio supponeretur amplissima, restituens, nedum ad honores, sed etiam ad jura agnationis, ac successionis ab intestato, etiam in concursu aliorum legitimorum, & naturalium, cum clausula succedendi testato in ea tantum rata seu parte, in qua institui, vel relinqui contigerit, juxta casum, de quo dicto *disc. 74. de testamen.* Hinc difficultas erat, an ista clausula æquipolleat dictæ clausulæ sine præiudicio, ita ut tollat necessitatem relinquendi legitimam,

Affirmativam, ut scilicet eâ non obstante, legitima debeatur, post alios ab eis allegatos tenent *Paris. conf. 7. n. 15. lib. 2. Surd. conf. 185. num. 25. Calvan. conf. 3. num. 3. cum sequen. Merlin. de legitima dicto lib. 1. tit. 2. quest. 9. num. 31. & 32.* ubi acriter istam tuetur opinionem.

Contrariam verò tenent *Bec. conf. 263. aliàs 264. num. 3. Gabr. conf. 24. lib. 2. bene Giovagnon. conf. 7. num. 32. lib. 2.* atque inhærendo antiquis decisionibus coram *Casare de Grassis.* istam sequitur *Rot. apud Greg. dicta decis. 135. & decis. 196. nu. 6. par. 2. rec.*

Applicando igitur ad rem, quando testator vel legitimam non reliquisset, vel illam detraxi expressè prohibuisset, ita ut directè ageretur de paterno iudicio impugnando, quodque filius legitimatus,

vel habens causam ab eo, ex sola dispositione juris ab invito patre legitimam assequi vellet, tunc probabilius videretur sequendam esse opinionem *Gabrielis, & Giovagn.* utpotè melius fundatam, quoniam hic videtur germanus sensus dictorum verborum, ac etiam ob *Rotæ* auctoritatem, cuius dubio adhaerendum est; Ubi verò pater talem filium instituit, nullam autem prohibitionem specialem adjecit, tunc probabilius priori sententiæ adhaerendum videtur, non quidem ex legis præcepto, sed ex testatoris interpretata voluntate, ut ita distinguendo observat *Surd. conf. 185. in finalibus verbis;* Ideoque cum nedum nulla adesset prohibitio specialis, sed potius legitimæ exceptio, seu præservatio à prohibitionibus, Respondi contra fideicommissarios requirentes, probabiliorum videri pro dictæ detractionis competentia.

Ellicit dicta præservatio videtur potius præsuppositiva, quam dispositiva, quasi quod testator, eatenus eam præservare voluerit, quatenus illam crediderit debitam, ob illa verba, quæ debentur, &c. nihilominus id non videbatur sufficiens ad inducendam contrariam voluntatem, præsertim ita ut jam firmatis in *Avenionen. legitima coram Pentingerio & Priolo dec. 326. & 332. p. 11. rec. & dec. 4. p. 12.* super duplicata etiam legitima debita matri, quamvis ea relicta sit cum minus vero præsupposito debiti; Licet enim à dictis decisionibus recessum fuerit coram eodem *Priolo dec. 251. & 351. & 352. dicta par. 12.* Attamen id sequitur, ut potius ob contrariam defuncti voluntatem postmodum probatam; Sed quicquid sit de eo casu observabam sufficere, quod non ageretur de directæ impugnatione paterni iudicii.

Ita præcisè respondi; Maturius tamen postea reflectendo ad hunc ultimum punctum, probabilius videbatur contrarium, ut scilicet hæc dispositio circa legitimam esset potius præsuppositiva, quam dispositiva, ut etiam in casu de quo in dicta *Avenionen.* sententiæ *Rota*, quamvis ad cohonestandum recessum à præcedentibus decisionibus prudenter illius causæ defensores curassent causam adjuvare cum factis, novisque probationibus, ut in omnibus causis facere studendum est, quando verè extrinsecum ad imminiculum facti suffragari potest, ita, ut ego dicere soleo, aperiendo novam portam, per quam iudices egrediantur, quoniam indecorum videtur regressi per eandem, ideoque difficilior ad id quis inducitur; Adhuc tamen in puncto juris id videtur probabilius, ut advertitur *infra disc. 28.* ex ibi enunciata ratione, quod donatio in dubio non est præsumenda, & ex altero axiomate, quod ubi subesse potest causa necessaria huic potius, quam voluntarie dispositio referenda est.

Clarius verò in hac facti specie quod debitum neque simpliciter, ac purè præsuppositum est, ut est in casu de quo in dicta *Avenionen.* ac etiam in altero de quo *d. disc. 28.* quia nempe testator relinquit legitimam debitam, seu legitimam quæ debetur, unde propterea intrat inspectio, an illud participium debitum resolutum in idem, ac si diceretur quæ debetur, importet dispositionem puram, vel conditionalem, seu præsuppositivam, ad eò ut illud relativum quæ resolvatur in dictionem si, quæ importat conditionem, quoniam loquutus est potius dubitative in subiectivo ibi quæ debentur, unde liquet quod testator non habuit in animo relinquendi ex liberalitate id, ad quod obligatus non esset, sed solum adimplendo obligationem, quæ illum urgeret.

Generaliter autem ad hunc punctum reflectendo, observat

observabam istum videri punctum potius facti, & voluntatis, quam juris, ideoque certam, ac generalem regulam desuper statui non posse, & de consequenti erroneum esse procedere cum generalitatibus, seu cum doctrinis, & decisionibus agentibus de aliis casibus, quoniam juxta sepius in omni materia insinuatam regulam, quaestiones facti, & voluntatis decidendae non sunt cum generalitatibus, sed cum qualitate facti, singulorumque casuum particularibus circumstantiis, à quibus verisimilis voluntas indaganda, seu desumenda est, istaque in dubio potius capienda est pro legitimae prohibitionis, & inclusionis sub fideicommissis, dum ambitiosiores cupientes ita vivere post mortem, atque perpetuo eorum bona conservare, ita sibi adulando, quod eorum nomen vivat, regulariter in animo habent omnia comprehendere, quae possunt, adeo ut etiam cum cautela, quae dicitur *Socii*, aliisque subtilitatibus curent vinculare legitimam debitam filiis legitimis, vel parentibus, quibus eam tollere non possunt *ex ded. infra disc. 17. & 18. & malis*; Atque ad hanc verisimilem voluntatem ex aliis facti circumstantiis desumendam, vel respectivè excludendam, principaliter reflectendum videtur, non autem ad solitas Juristarum frigiditates, circa clausulam *omni modo meliori*, vel circa verborum formalitates quae frequentius sunt potius Notariorum, quam testantium.

inde, devenitur ad notitiam omnium, quae pro utraque parte assistant; Istaque est ratio, cur magis facienda sit auctoritas decisionum magnorum Tribunalium collegiatorum, potissimè in causis gravibus bene discussis, super ipso tamen puncto principaliter disputato, ac deciso, & è converso non magni facienda auctoritas illorum privatorum Doctorum, qui in foro nil, vel parum versantes, cum magno improbo labore libros revolvendo, ponunt in charta quidquid inveniunt.

ROMANA

SEU &c.

OFFICIORVM,

PRO N.

CUM

CAMERA seu DATARIA
APOSTOLICA.*Causa disputata coram Datario scripta per concordiam.*

An, & quando legitima possit filiis prohiberi in casu delicti, & confiscationis, adeo ut sub confiscatione non veniat.
Et de imputatione jurium vacabilium, seu vitalitiorum in legitimam.

SUMMARIVM.

- 1 **C**ausa controversa.
- 2 **I**us rejiciendi onus de legitima non transit in fiscum.
- 3 **Q**uod sub fideicommissis in casu delicti veniat etiam legitima.
- 4 **A**n, & quando confiscatio veniat sub prohibitione alienationis.
- 5 **Q**uod expressa prohibitio confiscationis capiat etiam legitimam.
- 6 **D**e rationibus, ob quas isto casu legitima cadat sub onere.
- 7 **D**e differentia, ubi privatio in casu delicti est simplex, & ubi est cum clausula reintegracionis.
- 8 **D**eclaratur regula, quod semel haeres, non desinit esse talis.
- 9 **A**n filii reus laesa majestatis debeatur legitima.
- 10 **A**n censentur electa in propriam legitimam officia vocabilia, ex eo quod intestata essent in ejus persona.

DISC. XIII.

Juxta facti seriem, de qua in hac eadem causa, & inter easdem partes *sub rit. de fideicommissis disc. 150.* Inter plures disputationes in hujusmodi controversia habitas, ea fuit praecipua, An sub fideicommissis, de quo in dicta sua materia, contineretur legitima aliàs de jure debita filio, ex cujus persona, fiscus, seu Camera jure confiscationis opponeret de retentione pretii officiorum Romanorum in hereditate fideicommissantis.

In hoc autem scribentes pro Dararia fundabant affirmativam in regula generali concedente legitimae exemptionem à quibuscumque oneribus, & gravaminibus, limitari non solita, nisi in casu quo adhibeatur cautela vulgo nuncupata *Socii*, de qua *infra disc. 16. & seqq.* Posita enim competentia dictae

K 3

detraçtio.

Atque hinc in ea quaestione, quam adhuc in praxi disputare occasio non dedit, beneque disputat *Theodor. alleg. 61. an. 73. ad 76. & seq.* an scilicet legitima relicta filio naturali legitimo cum tali clausula quod potuit, sed non tenebatur eam relinquere, ita legitimae naturam fortiatur, ut onus ab ea rejiciatur etiam contra parentis voluntatem, ut rejicitur in legitima debita filiis legitimis, quoniam ubi pure, & simpliciter relinquatur, neque conjecturatur, vel circumstantiis diversam voluntatem suadentes concurrunt potius ratione voluntatis, quam potestatis intrat ratio ponderata per *Theodor.* ubi supra, & alios apud eum, quod ita pater filium naturalem agnovit verè in suum per quamdam speciem illius restitutionis luitatis quae ponderatur in foemina à Statuto exclusis, ac effectis extraneis; Sed ubi haec voluntas verisimilis non urgeat, verius pro meo iudicio videtur, ut de defectu potestatis dubitandum non sit, ex nimium probabili ratione ponderata per *Alciat.* & alios allegat. per ipsum *Theodor.* quod qui nullatenus dare vel facere tenetur, si det aliquid vel minus, vel qualitate, prorsus improbable est ejus iudicium redarguere; Atque ponderationes *Theodor.* & aliorum apud eum, continere potius videntur quamdam leguleicas subtilitates in iudicando negligendas, unde propterea *Rota dicta dec. 35. par. 3. rec.* in fine etiam ex levi fundamento clausula *omni modo meliori* id firmavit.

Quatenus verò legitima debeatur ita, & taliter quod legitimus in hoc jure legitimi habendus veniat; Aliàs consultus in una *Engubina detractionum* pro parte Lucae Antonii Andreoli, an legitimo congrueret dispositio *lex. in cap. Raynuitius de Testam.* super duplici detractione, legitima scilicet, & rebellianica; Respondi affirmativè ex iis, quae ceteris relatis firmantur per *Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2. q. 8. num. 13. & Theod. dicta alleg. 61. num. 81.* Quamvis maturum, ac determinatum iudicium desuper non efformaverim, cum istud verè constitutum, seu efformari non possit nisi occasione controversiae, & forensis disputationis, in qua elaborationibus, atque ingenia acuentibus Advocatis hinc *Card. de Luca P. 111. de Legit.*

De LUCA
de
flamentis
et cat.
CVI
9